

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se inapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Sibiu, 30 August.

Cu venirea actualului ministru de culte ca succesor în resortul condus până la mörte de fostul ministru de culte și instrucțiune publică Augustin Trefort, s'au pus în vedere mai multe reforme pe terenul învățămîntului. În cuvîntarea, prin care actualul ministru și a dezvoltat programa în parlament, s'au atins în general reformele plănuite, cari astęptă să fie puse în lucrare. Programa dezvoltată s'a mișcat tot în generalități, încât ne-a fost greu să scötem ceva conclusiuni, și a trebuit să așteptăm punerea în viață a singuraticelor puncte de reforme, ca atunci să ne putem dá păreră și noi, să le putem aprețiă cu aceea bunăvoință, care a fost firul roșu în intręgă activitatea acestui diariu, de câteva ori s'a cerut ca instituțiunile publice să fie aprețiă și făcute cunoscute la poporul român în general, și la credincioșii bisericei noastre în special. S'a simțit necesitatea de a se aștepta executarea programei în casuri concrete cu atât mai vörtoș, cu cât principiile generale de respectarea libertăților date confesiunilor, de concordie între stat și confesiuni erau astfel prezentate, încât nimenea nu putę avea nici o obiecțiune. Și trebuia ca tocmai noi, cari suntem stręnși legați de biserică, noi cari pentru interesele bisericei am suferit și suferim încă cu multă abnegațiune insulte chiar dela ai nostri, cari nu-și mai pot face economiile în felul, cum erau dedată mai înainte să le facă, trebuia ca tocmai noi să fim în așteptare, să așteptăm dezvoltarea lucrurilor sub noștrul ministru de culte, deöce ce tocmai era în curgere finalizarea unui important act la biserică noastră, care noi l'am considerat ca bun și fericit auur pentru sörtea bisericei noastre, și acuma după ricita finalizare conform dorinței bisericei și normelor statorite, credința noastră în o sörte mai bună a bisericei este și mai tare.

Dintre reformele anunțate până acum unele au și început a fi studiate spre a putę fi puse în lucrare.

S'a anunțat revisiunea articolului de lege XXXII din 1875, privitoriu la pensionarea învățătorilor dela scölele populare, și după cât avem noi cunoscință până acuma s'au și cerut datele statistice, cari privesc pe învățători și totodată și cele privitoare la comunele bisericesci, cari susțin scöla.

Cestiunea acęsta pre noi ne interesęază de öpe, deöce-ce biserică noastră voesce să îngrijescă ea de sörtea învățătorilor sei, și cere cu insistință, ca statul să-i recunoscă și ei, ca și celorlalte confesi-

uni din patrie dreptul acesta. De 14 ani controversa între stat și biserică noastră în punctul acesta este în curgere, și la reprezentațiunea înaintată prin consistoriul metropolitan din îndemnul congresului național bisericesc guvernul țerei de 4 ani de zile nu a dat nici un răspuns.

Pusă cestiunea revisiunii citatului articol de lege la ordinea zilei, devine actuală și cererea provinciei noastre metropolitane pentru acordarea dreptului de a putea înființa un fond de pensiuone învățătorești, și dacă până acuma din motive noue necunoscute la cererea noastră nu a urmat răspuns, va trebui să urmeze, și cestiunea va trebui să fie finalizată acuma din incidentul revenirii asupra legii pentru pensionarea învățătorilor.

Cam pe la sfęșitul anului scolariu trecut ministru de culte a cerut raport dela inspectorii de scöle despre rezultatul dispozițiunilor articolului de lege XVIII din 1879, privitoriu la introducerea limbii maghiare în scölele populare.

Nu putem scii, ce răspuns au dat domnii inspectorii de scöle. Nu putem scii nici voesce, dacă și în punctul acesta domnul ministru a deose să facă vre-o reformă. Totul ce scim este, că din incidentul acestor rapörte domnul ministru a dat ordin comitetelor administrative dela comitate, asemenea și inspectorilor regesci de scöle, ca cu privire la executarea acestui articol de lege să fie cu strictetă, avënd de cinosură ordinațiunea ministerială din 28 Maiu 1885 Nr. 20,301. În ordinațiunea acęsta ministru de culte a trecut peste dispozițiunile articolului de lege XVIII din 1879 încât adecă a dispus ca prelängă învățătorii aplicați înainte de 1872, dacă ei nu sciu unguresce, să se institue învățători ad-juncți special pentru propunerea limbii maghiare. Dispozițiunea acęsta nu e cuprinsă în articolul de lege citat, ea înăspresce fără nici o trebuință simțită dispozițiunile legii și altcum destul de oneröse pentru scölele populare, și mai ales la noi, cari abia susținem cu chin și vaiu un învățătoriu, pune în cumpenă existența scölei chiar.

Biserică și în punctul acesta a făcut reprezentațiune dela guvernul țerei, fără rezultat.

Dacă noua dispozițiune ministerială este a se consideră ca reformă și totodată ca răspuns la gravaminele bisericei, atunci lucrurile au apucat în punctul acesta tot în ogașa cea veche.

Noi încă nu ne pronunțăm, așteptând răspuns la gravaminele bisericei.

Dilele trecute s'a mai anunțat o reformă în punctul pensionării învățătorilor dela scölele medii, și

astădi ne vine scirea despre o reformă a planului de învățămînt, care s'a fost introdus pe basa articolului de lege XXX din 1883. După cum se semnalază din planul de învățămînt se va sterge limba grecescă, și istoria universală va fi luată ca obiect ordinariu la esamenul de maturitate.

Sunt puse deci în lucrare reformele pe terenul învățămîntului, noi le semnalăm în stadiul, în care ele se află, și la timpul seu le vom aprețiă după adevăr și dreptate.

Revista politică.

Cu cât se apropie termenul pentru deschiderea dietei ungare, cu atât mai tare publicistica din capitala Ungariei și deschide colönele și înregistrează articoli lungi, referitori la debaterile din sesiunea procsimă.

Ea se presintă de tot bogată în debateri. Guvernul stă gata cu un șir de proiecte noue, care le va aduce la ordinea zilei.

Foile guvernamentale sunt pline cu osane și laude la adresa guvernului, care în timpul din urmă a dovedit o activitate de invidiat, și care n'a pregetat a introduce töte reformele posibile, reclamate de binele țerei și fericirea cetățenilor.

În special laudele se descarcă asupra primului ministru, carele împreună cu ministrul seu de finanță sunt în poziție să prezenteze viitoare sesiuni dietale un buget fără deficit.

Foile opoziționale luând la cunoscință acestea măguliri au și început a atacă cu mare vehemență asigurările și afirmațiunile foilor guvernamentale, și în atacurile lor îndrăsnețe nu se sfiesc de loc a trimite săgeți în ömenii guvernului.

Din ținuta presei opoziționale, care aduce rapörte lungi cu privire la administrațiunea pe töte terenele, reiese, că opoziția și stringe de pe acum rëndurile, priveghęază cu ochi de argus asupra tuturor mișcărilor ce le face guvernul, și amenință cu o ținută tot ca în trecut.

În fața acestor presemne, avem să ne așteptăm la o sesiune dietală tot așa de furtunösă ca în trecut, căci opoziția caută töte căile spre a putę dá lovitura de mörte guvernului, fără a mai luă în considerare, dacă mijlöcele cu cari luptă, sunt legitime sau nu.

Campania electorală s'a deschis cu multă putere și cu mult foc în Franția. Foile boulangiste răspândesc feliu de feliu de sgomote și acuşă gu-

FOIȚA.

O căsătorie la țără.

(Schiză din viața unui criminalist de N. Ivan.)

(Urmare.)

Turtorean învățătoriu satului, nu se uita la fustici la degetile ei cum resucesc, ci se uita la ținuta ei, la curețenia ei, și cum dicea el, îi plăcea fata lui Gerasim, și deu nici Melania nu ar fi quis ba, când ar fi venit lucrul la adecă.

Ispas nu locuia așa departe de Gerasim, ei se întâlneau mai des ca alți ömeni și-și povestiau vorbele cu destulă sinceritate unul altuia.

Povestiau și de copii, și vorba mersese în sat, că Ispas e de mult înțeleș cu Gerasim, bine lumea scia, că Melania nu are să se întâlnească cu Teslovean al lui Ispas, și lumea mai scia, că Melania e îndrăgită foc în Turtorean dascălul din sat.

Vorbele aceste intrară și în urechile Salomeiei, le aușise și Ispas, dar ei tot nu ar fi cređut odată cu capul, că dacă se vor hotări ei să bage în averele lor pe Melania, ea nu ar primi acęsta cu brațele deschise, nu ar veni pre Ispas și pe Salomia ba și pe Teslovean; care dacă nu e tocmai ca Turtorean, cel puțin e fecior de sat, moștean din Dumbravă, nu un venetic de cine scie unde, care nu are casă nici masă, ci e ca melcul cu casa în spinare.

Melania nu avea mamă, și dömne ce nefericită trebuie să fie o fată fără de mamă, mai cu semă, când are și un tată nemilos, un om aspru și greöiu la vorbă.

Din ziua ce fusese la ședëtöre o cuprinse un feliu de neliniste.

Nu-și scia da semă nici ea, de ce e supărăată și băgată în griji. Tömna se apropia cu pași repeși, zilele începură a se micii, frunzele se îngălbinesc și cad jos, ér ömenii, cari au feciori de insurat și fete de maritat încep a se gândi la necari pregătiri pentru astfelu de trebi.

Ea nu se pregătia, căci pe ea nimenea nu o întreba, dar vedę, că se fac câte ceva prin casă, ca și când ar sămēnă cu lucruri cam de acele.

Se punę prea multă butză în bute, și puseră prea multe crastaveți în vöröie, și rudeniile ei preste tot începeau ca să cumpere mai una alta, care sămēnă mult cu zestrea, ce o duce miręsa de acasă, ér dacă întreba și ea câte odată, că de ce se fac aceste anu acesta mai altmintea ca în alți ani, și se spunea, că acęsta nu e tręba ei ca să scie de acum.

Într'aceea fetele merg la ședëtöre des, merge și Melania cu ele, merg și făcăi din sat, se pune câte odată pe acolo și învățătoriu, un băiat isteț și făcut bine, cum nu a mai fost învățătoriu în Dumbravă până aci.

Melania numai era veselă la zilele de ședëtöre ca până aci, ea începü a fi mai îngădurată și dacă

alte fete sciau törce mult și vorbi puțin, începü a face și ea ca ele.

Gurile fetelor din ședëtöre erau rele și Melania nici nu le ar fi băgat mult în semă, dacă câte odată nu o ar fi impus și pe ea cu câte o vorbă.

Unele îi diceau, că a început să fie și ea harnică, ca să facă bogătoiului Ispas și lui Teslovean cămașă de nuntă, altele, că Turtorean și așa nu are cu ce se lega la deget, când se taie, și îi trebuie pânză nu nimica până va imbracă o casă mare și golă cum e odaia scölei din Dumbravă, în care locuia Turtorean.

Și muscase de multe ori buzele de necaz, când voia să răspundă la vorbele lor, dar totuși preferi să tacă, ca cu atât mai vörtoș să-și ascundă cugețele, căci dör fetele nici nu voiau alta fără să audă din gura ei, că uresce pe Teslovean și iubesc pe Turtorean, ca să scie mäne satul, și ele să-și facă haz de necazul ei.

Sfätösa de Teodosie a lui Samson când erau fetele mai rele de gură se întörse cătră Melania și îi dise: Nici pe Ddeu nu l cărți, dar nici pe dracul nu l prea hulı, că nu scii a cui vei fi, și când terminase cu vorba Melania îngălbinesc de necaz și în acęstă stare o gäsiră feciorii ce tocmai intrau pe ușă, între ei și Teslovean, Turtorean și alți făcăi, ce vin în ședëtöre să trecă din timp un cės döue și să mai facă câte o glumă nevinovată.

(Va urma.)

vernul, că nu lasă voința liberă alegătorilor, ci li o îngrădește, amestecându-se și el în campania electorală. Manoperele, de cari se folosesc sunt de tot îndrăznețe. În avântul ei pasionat presa boulangistă iscodesce circulare de ale ministrilor și le prezintă francesilor, ca și cum acele circulare ar fi și emanat în adevăr din partea ministrilor.

Presă republicană încă și dă toate puterile spre a eși victorioase urnele republicanilor și astfel a asigură izbândă candidaților guvernului.

Guvernul are mare încredere în actualul ministru de interne, Constans, carele ori de câte ori a fost la cârmă, a dovedit o deosebită iscusită și un deosebit tact la conducerea alegerilor.

Astfel pe nesimțite, dar sigur, republicanii au covârșit cu voturile lor pe monarchiști și pe toate celelalte partide, cari lucră contra republicei.

Acesta e și motivul, că actualul guvern nu apare așa de strădalnic spre a și asigură poziția. E destul să știe, că ministrul Constans conduce alegerile țerei, pentru-ca să nu se mai tîmă de nici o furtună și vifor, ce i-ar clătina esistența.

Lumea se intrăbă însă, și cu drept cuvânt, cum rămâne cu judecata țerei asupra generalului Boulanger, căci generalul a făcut apel la patriotismul francezilor să-l judece și a și designat ziua de 22 Septembrie, în care țara se va pronunța asupra sorții sale din viitoriu.

S'a crezut pe un moment, că tulburările și revolta din insula Creta sunt stirpite cu desăvârșire. În aparență așa și este. Porții otomane i a succes prin o energie deosebită a potoli toate răscolile și succesive a succes miliției turcesci a pune mâna pe pozițiile, ce le au ocupat răscolii și așa a asigurat erăși domnia guvernului turcesc.

Acest succes se atribuie în prima linie și puterilor centrale, cari au răspuns negativ circulara Greciei și au încurajat Pôrta, ca să pășască cu energie, declarând starea de asediu.

Dar totă potolirea este numai în aparență. Intrigile se țes și mai departe în metropola Greciei în Atena, și s'a format chiar un comitet, care fabrică mereu la intrigi și informază lumea, descriind sordiditatea insulei Creta cu colorile cele mai posomorite.

În fața acestor intrigi creștinii creteni mereu atârțați nu se pot astempera, se ridică în mase contra otomanilor și astfel rămân victime ale iataganilor musulmani, căci musulmanilor li s'a conces a umbla înarmați, pe când creștinilor li s'au luat toate armele.

Un apel al comitetului grecesc din Atena intitulat: „comitetul central al confederației orientale“ răspândește fel de faime, și nu numai că încuragază pe creteni, ca să stea cu perseverență în atitudinea lor de până acum pentru a și eluptă drepturile civile și politice, dar chiamă pe toți amicii libertății în ajutoriu spre a ajuta sfinte cauze cretense. Apelul însă ca și circulara guvernului a fost întimpinat de tot rece, deoacă intențiunile grecilor sunt cunoscute mai de mult.

Meseriașii noștri.

(Urmare).

Să petrecem acum pe acești învățăcei până la „stăpânul“ lor, să fim cu atențiune la tractamentul lor în atelier și apoi să privim mai departe la dezvoltarea lor morală și intelectuală în cei 3—4 ani de învățatură.

Ne având până acum o clasă proprie de meseriași, suntem siliți a înscrie tinerii noștri la mestrării de naționalitate străină. Sunt maeștri, cari — onore excepțiunilor — puțin se interesază de învățăceii încredințați lor. Lucrul de căpetenie e, să lucre și să lucre.

În anul prim învățăcelul duce mai mult o rolă de servitoriu. El e pus la toate lucrurile, cari de loc nu aparțin meseriei respective. Abia în anul al doilea se pune să se deprindă, în ramul, ce și la ales. Pus odată la lucru în atelier, l i iau la mână calfele, „că să-l învețe.“ Aceștia pe lângă marginile lor cunoscințe, încep a tracta dur pe băet, îl șicanază, îl învață vorbe urite, nu-l îndreptă în apucăturile lui cele rele, și bietul băet în nevinovăția lui rabdă toate dela toți. Inzadar se va plânge la maeștru, căci acesta în cele mai multe casuri e indiferent. „Nu te dore, nu te legi.“

Vine însă statul și întemeiază școli industriale, având buna intențiune de a completa pregătirea intelectuală a elevului, și a controla purtarea morală a învățăcelului precum și tractarea lui din partea respectivului maeștru.

Ca învățătoriu la școlile industriale din Orăștie am făcut în decurs de 4 ani trista experiență, că nimic nu e mai greu, decât a instrui pe acești învățăcei în orele de seara, fiind sârmanii ostentiți de lucrul de preste di!

Bietul învățăcel apropiindu-se ora 6 seara, aruncă ciocanul, sau barda la o parte, își ia cărțile de pe vre-un dulap și plin de bucurie, că poate odihnă

vre-o două ore, vine la școlă. Sburdalnic din firea lui începe a se jucă, a se bate cu ceilalți colegi, și când învățătoriu prelege mai cu interes, el adorme! Acesta cu deosebire în timpul de ernă. În atelier e de regulă frig, venind însă ostenit în sala de învățământ, unde se face foc, învățăcelul se simte bine și se lasă în brațele lui Morfeu.

Acosta însă ar mai fi, ce ar mai fi. Dar sunt maeștri, cari privesc instituirea școlilor industriale de o lovitură în contra lor. Cum să lase maeștrul pe învățăcel să meargă la școlă, când lucră el mai bine, sau când are lucru urgent? Te pomenesci ca învățătoriu, cu câte un elev, că vine după 7 ore. Dojenindu-l, pentru că a venit târziu, primesci răspunsul, că nu l'a lăsat maeștrul. Faci arătare asupra respectivului maeștru la magistrat, în cele mai multe casuri te pomenesci fără obținerea rezultatului dorit.

Mai obvine apoi și împregiurarea, că în urma nesuficienței pregătiri și a firei lui sburdalnice, în învățăcelul nu prea învață bucuros, devine leneș, și în cele mai multe casuri renitent chiar.

În privința purtării lor morale, dacă nu se îngrădește stăpânul lor, apoi cine să se îngrijescă?! Cele mai elementare principii religioase și morale sunt aproape necunoscute acestor tineri. În planul de învățământ pentru școlile industriale, nu e statorită nici batăr o oră pe săptămână pentru studiul religioasei. Biserica o cercetază abia într'un an odată, sau nici odată în tot decursul praxeii lui.

Intreb acum: Ce felu de oameni vor eși din astfelu de învățăcei? Mediocrități în toate privințele în înțelesul cel mai strict al cuvântului! Inzestrați cu puține cunoscințe, crescuți sub influența străină, lipsiți, ca români, de simțeminte naționale, despoziți de cele mai cardinali principii religioase și morale, devine un element bun pentru principiile socialiste.

Cultura superficială, viața socială destrăbălată, străinismul de tot ce e românesc contribuie — durere — la incubarea semi-doctismului în această clasă, cel mai periculos element de distrugere în viața unui popor! *Cultura adevărată a minții și a inimii le lipsesce acestora, unica garanță pentru respectarea ordinii sociale! Țăba fundamentală, ce trebuie să punem acestei clase pentru a-i asigură o esistență duraveră. Numai atunci poate aștepta națiunea noastră dela clasa industriașilor servicii și folose, dacă îi vom da o cultură omnilaterală amăsurat spiritului timpului de astăzi, cultivând mintea și inima deopotrivă și stărnind în ea simțeminte naționale.* În cazul contrariu ea va fi perdită pentru noi, ca români, căci ea va deveni cu timpul cea mai periculoasă sectă, din care vor răsări renegații ca ciupercile! (Va urma.)

Varietăți.

* Maj. Sa monarchul s'a îndurat a dărui din casseta sa privată pe sama locuitorilor din Bucovina, păgubiți prin vîrsări de ape, 3000 fl. Tot cu ocaziunea petrecerii Maj. Sale în Galiția a mai dăruiat monarchul încă 4000 fl. spre scopuri de bine facere.

* (Două festivități.) În zilele trecute a avut Bistrița, oraș săsesc, în sinul său două festivități, despre cari presa maghiară buciună în lumea largă. Una este conferirea distincțiunii preinalte deputatului guvernamental Carl Fluger prin comitele Bánffy. Cu acesta ocaziune comitele a accentuat meritele deputatului pentru lățirea cât mai mult a ideii de stat între diferitele naționalități, merite pe cari le a aprobat Maj. Sa monarchul. A doua a fost deschiderea grădinei de copii. Cu această ocaziune au sosit membrii esmiși de comitetul lui Emke. Inspectorul Dr. Havas în vorbirea sa a documentat cu date istorice, că „instituiunea grădiniilor de copii a prins în Ungaria cu mult mai de timpuriu rădăcini decât în cultivata Germanie.“ Br. Bánffy a accentuat la banchet în toastul său între altele: Scopul acestei grădini de copii nu e precum s'a afirmat în unele cercuri a maghiarisă pe sasi și români, ci ca părinții de aici maghiari să și potă cresce copii ungurești, și celorlalte naționalități să li se dea ocaziune a și însuși această limbă conducătoare.

* (Bustul lui Eminescu.) Sculptorul Filip Marinescu va începe în curând să facă bustul poetului Eminescu în teracota. Bustul va fi instalat în sala Ateneului înainte d'a se face inaugurarea.

* (Universitatea săsescă.) În 9 l. c. la 10 ore antemerid. a fost deschisă sesiunea ordinară a universității săsesci prin comitele Andreiu de Bethlen în sala de ședințe a edificiului universității. Președintele în vorbirea sa de deschidere a fost întrerupt de mai multe ori prin vii aprobări.

* (Scrisori.) Ni se spune, scrie „Românul“, că decedata poetă Veronica Micle a lăsat în urmă-i un volum înedit de corespondențe cu unul dintre poeții cei mai cunoscuți ai României. Ficele ei vor pune în curând acest volum sub presă.

* (Catastrofa dela Anvers.) Victimele catastrofei dela Anvers sunt până acum la 400, dintre cari morți s'au găsit 200 oameni. În multe locuri, unde s'au răsturnat edificii se mai scot morți. O parte dintre răniți au puțină speranță de scăpare și cei ce vor scăpa sunt de deplâns. Regele însuși s'a dus la fața locului și a predat pentru familiile nenorocite 12 000 franci. Din toate locurile sosesc călători spre a vedé tristul spectacol. Daunele se urcă la deci de milioane. Ancheta încă n'a putut descoperi cauza esplosiunii de dinamită.

* (Emke spriginită de jidovi.) Din Murș-Oșorheiu ni se scrie:

În zilele acestea s'a instalat în capitala secescă Murș-Oșorheiu, un al doilea rabin jidovesc, care la instalarea sa ținu o vorbire mult promițătoare pentru Emke. Acest apostol jidovesc dice, că va sprijini maghiarisarea din toate puterile. S'a ținut apoi și un banchet strălucit, cu care ocaziune toastară cetățenii Schwarz, Wallerstein și alți jidani, accentuând asemenea promovarea maghiarisării.

Toastatorii jidani au uitat însă să spună și aceea, că ei și ceilalți ai lor cuprind toate întreprinderile de câștig, încât creștinii unguri și de alte naționalități nu pot ajunge nici la o arândă; că ei păgubesc pe creștinii vîndători de cereale, fân, etc. dând cu apucăturile lor mult de lucru judecătoriei cercuale și poliției, deși în urma urmelor creștinul rămâne păgubit, și jidanul cu câștig.

Scriitoriu acestor șire a fost martor ocular, când — nu de mult — un biet om vînduse un car de cărbuni în saci, și după ce sacii li goliră de cărbuni în magazinul jidanului, i-a plătit cu un sac de cărbuni mai puțin, și zădarnică a fost stăruința bietului om pentru plățirea sacului de cărbuni, mai plângend bietul om, a rămas păgubit.

Casele cele mai frumoase din M. Oșorheiu din stradele principale sunt astăzi cumpărate de jidani, fosti sêraci la venirea lor aici.

Toate acestea nu bat la ochii maghiarilor, câtă vreme sprijinesc pe Emke.

* (Cercul Sidoli.) Luni a sosit în Sibiu Cercul Sidoli. În fie-care seară se dă reprezentațiuni. Dumineca și sêrbătorea sunt câte 2 reprezentațiuni. Cercul e cercetat binisor de publicul sibian.

* (Numărul advocațiilor în Ungaria.) Precum împărtășesce o fôie maghiară în anul 1887 numărul advocațiilor a fost în Ungaria 4216, și în anul curent numărul s'a sporit la 4668. Pe Budapesta se vin 763, pe Oradea mare 83, Arad 81, Pojon 77 etc. În China e obiceiul, că la promovare candidatul se bate cu nuele preste tălpi până țisnesce sângele și observă fôia maghiară, că de nu ar fi contra moravurilor noastre și la noi ar fi bună aplicarea acelu mijloc.

* (Prav de siguranță.) În zilele trecute s'a făcut mai multe probe cu pravul de siguranță contra aprinderii petroleului în lampă „Petroleum Sicherheits Pulver“, a lui „Wilhelm Kiss și Comp“. Indată-ce se va depune în deposit la vr'o firmă din Sibiu vom anunța în inserat acesta invențiune atât de folositoare, cu ajutoriu dela careia petroleul nici când nu poate face esplosiune.

* (Pe velociped.) Profesorul dela școlile reale din Cluș, George Borbeli a întregriș o călătorie pe velociped la expoziția din Paris.

În zilele trecute s'a întors tot pe velociped din Paris și la intrarea sa în Cluș i s'au făcut mari ovațiuni. Președintele clubului athletic din Cluș și toți membrii numitului club au eșit spre întâmpinarea îndrăsnelului voiajer, și numărul public present l'a aclamat în mod entusiasm.

Cuvânt

ținut cu ocaziunea adunării generale a despărțemintului XVII al Asociațiunii transilvane pentru cultura și literatură poporului român, ținută în comuna Idicel.

Stimați domni, stimate dómne, fraților români!

I.

Am venit să ținem în mijlocul d-vostre această adunare, că vedend și audind multe lucruri bune și folositoare se ve putem aduce un leac de alinare și vindecare.

Toate relele usturătoare trebuie delăturate, trebuie stirpite din rădăcină mai curend de a se lăți mai tare, mai înainte de a cuprinde masa întregă.

Mijlocul cel mai bun de a estirpa aceste rele din popor este școlă.

Toți dar să ne nisum la formarea și întreținerea acestui institut de mântuire al poporului nostru.

Nu e vorbă! Ostenelă de tot mare dă și va dă celor chemați întru înființarea de școle bune, fiind-că un prejudiciu de tot stricacios și nepăsare de tot mare față de școlă domnesc în poporul nostru.

Aceste rele sunt cu atât mai mari, fiind-că sunt moștenite dela moși strămoși, cari fiind împilați de trista jobăgie erau în stare de plâns.

Românul era lipsit de toate drepturile cetățenesci, era privat de ori-ce institut de cultură. Și împilatorii nu lăsau pe poporul nostru să și ridice școle. Nu-l lăsau, fiind-că sciau,

că îndată-ce acest popor, — care de sute de ani n'a avut scôle și cu toate acestea nu era mai prost, ca alte neamuri, ce aveau scôlile bune — când se va lumina cu lumina științelor și a învățăturilor nu va fi altul ca el în patria noastră.

Fiind deci românul atunci abătut dela scôla, ține anume, că scôla nu e pentru el, și de aceea și în ziua de azi cea mai mare greutate e pentru el a-și da copii la scôla, a susține scôla și pre învățătorii.

Acesta e păcatul cel mai mare al românului. El nu știe binele și fericirea, ce i-o dă scôla.

Minte, minte națiune românească, a ășis un bărbat învățat al nostru. La aceste eu adaug: Scôla și numai scôla e mijlocul de scăpare a națiunii noastre, e pētra cea din unghiul a poporului nostru. Acesta voiu cercă a dovedi.

II.

Omul face pământul, și scôla face pe om
Iules Simon.

Omul în viață atâta pōte, cât știe, drept aceea, ca să pōtă cineva mult, trebuie să și știe mult. Țr ca să știe cineva mult, trebuie să și învețe mult. Și 6re unde pōte omul mai cu înlesnire să învețe multe? Negreșit, că numai în scôla.

Scôla este mijlocul, prin care putem vedē lumina spre a cunoșce adevērul. Ea este cheia, cu care putem deschide ușile palatului binelui, adevērului și moralei.

Scôla este înaintarea și scăparea de întunec și sărăcie.

Pōte avea cineva, fie acela individ, ori popor, tōte bunățile acestei lumi, nimic nu-i vor folosi, zădărnice vor fi pentru el, dacă nu va ști, cum să le exploateze, cum să le utilizeze pentru sine, pentru nēmulum seu și pentru următorii.

Acel individ, dar mai vērtoș acel popor, căruia îi lipsește scôla, este nefericit.

Câteva exemple ne vor lămuri:

Un om din Grădiște primī o epistolă. Bietul om se uită la ea și pe față și pe dos, căci nu știe ceti. Cât de greu îi venia să deie epistola altuia, ca să i-o cetēscă! Dar n'are ce face. Merge la un neguțtoriu de acolo din sat. — Uite domnule epistola asta o fi dela fratele meu din România, fii bun spune-mi, ce e scris în ea. — Neguțtoriu o desfacū și se uită în ea apoi ășise: Omule! cartea acēsta nu e dela fratele teu, ci dela diregătoriu orașului Hotin, unde se ășice, că a murit fratele teu. Scrie, că au rēmas după el și bani . . . au rēmas 100 fl. să mergi să ășii iei, fiind-că tu esci mostenitoriu lui.

Omul nostru la acēsta veste neacceptată nu putū ășice nimic de plāns. Dorul de frate și durerea pierderii acestuia erau prea mari și timp îndelungat îl înecau suspinele.

Venindu-și în ori însē omul nostru ășise: dar cum voiu putē eu merge pe acolo, fiind sērac și prelāngă aceea necunoscēnd nici țera. — Bine, eu chiar am de a merge în Basarabia într'o afacere de ale mele și me voiu abate și prin Hotin, ca să ieu banii tei, dacă mi vei plăti pe jumētate din aceea sumă acēcă 50 fl. și dacă te învoesci să-mi dai numai o plenipotență.

— Prea bine, me învoesc îngână omul nostru și-ți voiu fi totdeauna mulțamitoriu pentru bunățtea dtale. Dădeu să-ți ajute și să te pōrte pe calea norocului.

Bietul român! El binecuvēntă și mulțamesce, celui ce l'au înșelat îndoit.

Întāiu: în carte au fost scris, că de fratele seu au rēmas 500 galbeni și nu o sută de florini, a două: avēnd neguțtoriu și așa de a merge în afacerile lui, putē ca să-i aducă banii și pentru un premiu mai mic. Ce să-i faci omului, care nu știe carte! Prea adese este înșelat și tras pe sfōră din partea șarlatanilor. Astfeiliu și omul nostru numai fiind-că n'a știut ceti a pierdut preste 2000 fl. și a fost bun bucuros, când a primit cei 50 fl. dela neguțtoriu.

Vedeți dar dragii mei, cât de nefericit e omul, care nu știe carte.

Să ve mai spun un cas și mai trist, unde 6menii fără carte au fost amar înșelați.

În Bucovina s'a întemplat nu de mult după-cum ne spune părintele Ir. Porumbescu, că purtānd 6menii unei comune proces cu un jidan pentru munții și pădurile lor luate prin uneltirile aceluia, au fost înșelați în un mod neșpus de mișelesc.

Doi reprezentanți ai comunei, umblānd pe la toți diregătorii, au fost îndreptați de un diregătoriu din Cernāuți la Gubernie în Liov. Aici ajungēnd 6menii nostri au fost despoiați de do mentele lor, dāndu-le un domn de acolo în în schimb altă hārtie pe care de desupt se află un L. S. în un cerc mare. Afurisitul din Liov le spuse 6menilor, că acel semn e pecetea împēratului, 6r hārtia aceea e judecata împērtătescā, prin care ei au câștigat procesul. Trebuie însă să aștepte trei ani și să nu spună nimenui acēsta, până-ce va veni dela împēratul un trimis ca să le deie în sēmă locurile de pricină. 6meni proști au cređut, fiind că nu șciau ceti. Și astfeiliu li s'a nimicit tōtă judecata perđēnd bieții 6meni tōte terminurile și pe lāngă aceea tōte documentele.

Țtă, care e cheia la dreptatea țēranului, dacă el e orb și fără carte. Păjit-ar fi bieții 6meni acēsta nenorocire, dacă ar fi știut ei singuri ceti?

Așa este! Și țēranul are și găsește dreptate la împēratul nostru cel bun, dară cheia țēranului la dreptatea lui e scôla și numai scôla.

De aici scôla e fericirea sau raiul, lipsa ei este nefericirea sau iadul.

În scôla învață omul lucruri, de care are cea mai mare lipsă în viață. Dar mai mult, în scôle învățăm morală, ca să putem ști: cine e Dumnezeu? care e puterea lui? Prin aceste învățături religioșe sufletul nostru se nobilitēză, datinele nōstre se indulcesc, inimile nōstre bat pentru alte scopuri mai înalte, prin cari ne deosebim de animalele propriu ășise.

Scôla numai ne dă pe bărbații nostri cei învățați cum sunt: preoții, archiereii, judecătorii, medicii, advocații, inginerii, mecanicii ș. a., cari fie-care în parte aduce folos societăților.

Unii ne conduc moralicesce pe adevērata cale cătră mântuire la fericirea vecinică; alții 6rași ne dau drumurile cele bune și ne înlesnesc comunicațiile și comerciul.

În scôla învățăm a fi și soldați buni, acolo învățăm arta militară acēcă: cum să inmanuăm armele și curagiul nostru spre a fi buni căpitani, buni generali.

Tot în scôla învățăm cum să ne iubim patria și națiunea nōstră. În urmarea căreia când cere trebuința să ne jertfim pentru aceste.

Tōte aceste bunățți mai repet nu le găsim decăt în scôla.

Toți acei bărbați, cari voese a ajunge la demnitățile spuse, trebuie să trecă prin scôla. Căci trebuie să fie demn ori cine de locul, ce-l ocupă în societate, și să pōtă conduce cu succes și la locul de onōre destinele de sus lui încredințate.

III.

Venind acum a vorbi despre misiunea scōlei populare elementare în specie, observ, că aceea trebuie să facă din tinerimea nōstră: creștini buni, cetățeni luminați și 6meni muncitori (activi).

Ca creștini să știe drepturile și datorințele lor față de biserică, ba chiar să aibă tragere de inimă cătră acēsta instituțiune per eminențiam națională, și singura nădejde în timpul de astăzi în potriiva desnaționalisării nōstre.

Ca cetățeni luminați să știe drepturile, pe cari ni le dau legile și să le apere, pe cele pierdute să le cēră cu stăruință, după-ce se supune datorințelor față de patrie și tron.

Ca 6meni muncitori să știe lucră și exploată moșiile lor astfeiliu, ca să dea cel mai mare profit posibil. Căci fără a ști românul de astăzi să lucre moșia sa în mod național potrivit cu înaintările în agronomie a popōrelor celor mari, produsele sale nu numai că rēman cele mai slabe și mai neplătite, dar nici atāt nu va putē produce, de cât însuși are trebuință.

Ce folosim noi, că hotarele nōstre sunt estinse, dacă nu șcim să utilizăm de ele, dacă nu șcim să exploatăm aceste isvōre nesēcate de avuții, ci ne uităm cum străinii se îmbogățesc din exploatarea munților nostri, din exploatarea pădurilor și câmpurilor nōstre.

Nu mai scôla pōte face din poporul nostru un adevērat popor agricol. Numai scôla îl pōte mântui de exploratorii străini.

Nimenea nu pōte folosi acest capital mort al românilor, ce stă ascuns în fundul munților și adēncimea câmpiilor decăt scôla.

Dar apoi meseriile, cari sunt cu fundul de aur, și cari astăzi sunt urgisite de poporul nostru, nu le pōte împămēnteni în mijlocul lui: decăt numai singurā scôla.

Să ne grăbim dară la formarea adevēratelor scōle, ca se putem avē și un pământ mare, pământul românesc, și o meserie și industrie românească, prin ajutoriu cărora sigur se va ridică și românul pe o treptă cu celelalte popōre din Europa.

Unde scôla se ivesce
Pământul se îmbogățesce,
Unde scôla se arată
Sărăcia fuge îndată.

Astfeiliu de efecte minunate arată scôla.

Dar 6re scōlele nōstre tot astfeiliu și împlinesc sublima și salutara misiune, ce o au?

Ar trebui să fie, dar durere, că tocmai unde este mai mare lipsă de lumină, acolo lipsește. La satele nōstre se simte trebuința mai mult ca ori unde, ca să sāmēnām și să întemeiām învățământul public. Căci așa după cum este astăzi pe la scōlele cele mai multe, nu se pōte numi de loc învățământ.

Învățătorii nostri, deși au cea mai însemnată și mai grea muncă, sunt fōrte rău dotați și pe lāngă aceea și desconsiderați.

Astfeiliu un învățătoriu, care ar fi adevērată lumină, adevērat părinte al copiilor tuturor, nu este primit de 6menii nostri, ci ei mai vreau pe unul, care știe numai buchile lui Ciril și uci-nașele, fiind că acēsta se imbrie cu simbrie mai puțină. Și așa-i place bietului nostru țēran, pentru-că în ignoranța lui prețuesce mai mult 6ia și boul decăt pe copilul seu.

Apoi încă ceva le mai place unor 6meri de ai nostri, le place când învățătoriu merge la cărcimă cu ei și le cântă. Acela învățătoriu e omul lor, căci nu se ține mândru nici domn prea mare ci bea cu ei, și apoi vine din cărcimă beat în scôla, omōră astfeiliu și cele mai bune simțuri ale frageților copilași. Un astfeiliu de învățătoriu chiar când el ar plăti 6menilor, nu ar trebui lāsāt să între în scôla.

Pōte mi-a reflectă cineva din popor: Ei bine! Dle, dar cum și de unde să plătim un învățătoriu, precum ășice DTa, judecă, ne apasă sărăcia?! Sărăcia? Se vaieț românul că e sērac? Nu, căci cine are două brațe sănētos este bogat, îi voiu rēspunde. Și totuși dacă cu tōte aceste e sērac, este numai vina lui. Causa la acēsta este numai pros-

tia în care trăesce, căci nu e sērac cel ce n'are tată și mamă, ci e sērac cel ce n'are învățătură bună.

Dar se calculăm numai cu ce sunt folosiți sătenii nostri în timpul de astăzi. Înainte și până la anul 1848 erau iobagi, lucrau dlui pământesc cu māmāliga lor câte 2 țile pe sēptemână. Așa dară pe an se vinia 104 țile. Apoi câte țile pierdute la vēnat la dișmuit ș. a. Pot ășice că lucrau dlui pământesc și 150 țile pe an mai fie-care țēran.

Se prețuim ția ce o presta dlui pământesc cum am ășis cu māncarea sa numai cu 50 cr., ne dă suma de 75 fl. Să calculăm dișma, care trebuia se o dea dlui și alte greutăți tōte la olaltă numai numai în 25 fl., și ecă avem suma de 100 fl., câștigată în tot anul.

Se calculăm greutățile de acum, și ori cât sunt ele de mari, totuși la o gazdă de frunte nu se sue preste 50 fl., la an. Fie-care țēran deci a câștigat 50 fl., la an, firesce în țile. Dar ce se ășic? 6menii a câștigat țile, apoi dōr țilele aceste încă vor fi bani, căci englesul ășice: dă-mi timp și-ți voi da bani!

Vedeți deci că tot insul a câștigat fōrte mult cu stergerea iobăgiei, deși în țile, dar cum am ășis ele se pot face în bani, dacă suntem 6meni iubitori de lucru. Și dacă din câștigul acēsta ar dă unul fie-care numai 5 fl. la an pentru scôla și învățătoriu, atunci a-ți avē în tot satul o lumină, un adevērat părinte al copiilor tuturor și atunci tot românul ar eși din întunec la lumină. Atunci ar ști fie-care român cum să trăescă, și sărăcia s'ar uita numai pe ferestră, dar în casă la el nu ar îndrāsni se între. Atunci va fi românul în țile mai bune, atunci va avea parte, căci va avea și carte.

Căci cei fără carte, of cum se muncesc
În câmp și acasă și tot nu sporesc.
Știți, care e cauza, de au astă sōrte?
Căci nu au șciință, căci ei nu șciu carte.

IV.

Din cele până aci espuse se pōte vede, cât de nefericită, cât de ticăloșă e sōrtea celor, cari nu șciu carte. Am vēđut 6rași ce inriurintă binefăcētoare are scôla asupra omenirei.

Dați-mi instrucțiunea publică și me oblig a reformă omenirea a ășis marele pedagog Leibnitz. Se ne punem dar la lucru, se instruim publicul român, se instruim tinerimea română.

Prin ce, pe lāngă aceea, că ne facem în același timp și o datorie cătră civilizațiune, respāndind lumina, ca cu toții apoi se putem ășice, că ția s'a făcut și întunecul numai este pentru români.

Se ne adunăm deci cu toții forțele și să le punem în serviciul scōlei, căci nici un serviciu nu este mai mare și mai bun pentru patrie și națiune, decăt dacă învățăm și instruim tinerimea țice Cicero. Și într'adevēr numai prin instrucțiune și educațiune vom putē respinge relele, cari tind a ne perde numele de de descendenți ai bētrānei Rome.

Să întreținem dar aprins focul sacru al scōlelor, căci scōlele ne dau pe 6meni și 6menii ne dau pământul după cum a ășis Jules Simon. Se luminăm deci poporul, căci acolo e e salvarea. Să ne luminăm națiunea ca se putem formă cu toții lanțul unirei morale, pe care să nu-l mai pōtă rumpe nimenea, nimenea, nici un element ori cât de puternic fie acela.

Vasilie Duma,
cler. abs. și învățătoriu.

MONITOR.

34

Calendariu sēptemānii

3 — 9 Septembrie.

3 Duminecā: Antim, Teoctist, Zinon, Vasilissa, Aristion, Chasiton, Archontiu, Polidor. 4 Lumi: Vavila, Profetul Moise, Teotim, Teodul, Ermionia, Chentirion, Ocean, Teodor, Amian, Iulian, Petroniu, Charitina, Zarvil, Tatuil, Velea. 5 Marți: Profetul Zacharia, Urban, Teodor, Medini, Avdei, Petru. 6 Mercuri: Pomenirea minunei făcute în Chones de archange-lul Michail, Evdociu, Zinon, Romil, Macariu, Faust, Andreiu, Niv, Chiriac, Dionisiu, Andronic, Andropelagia, Tecla, Teoctist, Sarapavom. 7 Joi: Sozont, Evod, Onisifor, Evpsichiu, Luca. 8 Vineri: (†) Nascerea Preasāntei Nāscăto-rei de Dđeu și purerea Feciōrei Mariei, Ruf și Rufian, Sevir. 9 Sāmbătā: Ioachim și Ana, Sevirian, Teofan, Chariton.

Rituale bisericesci.

Duminea din 3 Septembrie a XIV-a după Rusalii. Octoich tonul al 5-lea. Din Mineiu ale Sântului țilei. La Utreniā Evangelia Invierii a 3-a. Catavasia Crucii.

Vineri în 8 Septembrie: Nascerea preasāntei Nāscăto-rei de Dđeu. Sērbătōre legată. Cāntările numai din Mineiu. La Utreniā: Polieleu. Catavasia Crucii. La oda IX în loc de „Ceea ce esti mai cinstită“ se cāntă troparele din Mineiu cu pripelele lor. La Liturgiā: în loc de „Cuvinesc cu adevērat“ se cāntă Irmosul „Strēin lucru este mai-celor“ cu pripēla lui.

Loterie.

Mercuri în 11 Septembrie 1889.

Sibiu: 4 62 16 30 9

Bursa de Viena și Pesta.

Din 10 Septembrie 1889.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Galbin	5.66	5.63
Napoleon	9.48	9.48
100 marea nemțesci	53.27	53.25
London (poliță pe de trei luni)	119.45	119.50

Nr. 229. [146] 3-3

CONCURS.

Pe baza înaltului ordin al Venerabilului consistoriu arhidiececan din 22 Novembre 1888 Nr. 4895 B. pentru întregirea parohiei gr. or. Murăș-Deceia, protopresbiteratul Turdei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Venitele împreunate cu acest post de paroch sunt următoarele:

1. Folosirea casei, supraedificate lor și a grădinei parohiale fl. 20.—
2. Folosirea porțiunii canonice de 8 jugere aratoriu și fânaț, jugerul à 7 fl. fl. 56.—
3. Dela 16 familii câte o litră (merță nouă) cucuruz sfărmit à 60 cr. . . fl. 9.60
4. Dela 16 familii câte o țigă de lucru à 40 cr. . . fl. 6.40
5. Una delniță pădure din pădurea comună pentru focărit . . . fl. 8.—
6. Dreptul de pășunat liber fl. 15.—
7. Alte venit stolare după calculul mediu . . . fl. 8.—

Tóte acestea dau un venit anual în sumă de . . . fl. 123.—

Doritorii de a ocupă acest post au a substerne până la terminul susindicat concursele lor instruite conform prescrierilor regulamentului pentru întregirea parohiilor la oficiul protopresbiteral mai jos semnat per Gyéres în Agărbiciu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Turdei în conțelegere cu comitetul parochial concernent.
Agărbiciu, 26 Iuliu, 1889.

Petru Roșca,
protopresbiter.

Nr. 501 [151] 3-3

CONCURS.

Pentru următoarele posturi învățătoresci din protopresbiteratul Brașovului I, devenite vacante, se escrie prin această concurs, cu termin până la 31 August a. c. st. v. și anume:

1. Purcăreni, postul de învățătoriu pentru clasa I cu salariu anual de 200 fl., — pentru scóla de repetiție 35 fl., — și din 1/4 parte a venitului cantoral jumătate.

2. Zizin, cu salariu anual de 111 fl., între cari sunt computeate și venitele cantorale, și quartir natural.

3. Filia Cărpiniș, aparținătoare de parochia Tărlungeni, în locul veteranului învățătoriu Nicolau Beștea cu un salariu anual de 40 fl.

Doritorii de a ocupă vre-unul din aceste posturi își vor înaintă suplicile lor instruite conform legilor scolastice în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Brașov, în 9 August, 1889,
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului I.

Ioan Petric,
prot. ca adm.

Nr. 358 [152] 3-3

CONCURS.

care prin această se publică în scopul întregirii stațiunilor învățătoresci dela scólele parohiale gr. or. din următoarele comune parohiale:

1. Poplaca, și anume:

a) pentru învățătoriu de clasa I, cu salariu anual de 210 fl., din cassa bisericeii;

b) pentru învățătoriu de clasa a II-a cu salariu anual de 250 fl., din alodiul comunei, quartir natural și lemne de foc pentru amândoi.

2. Cristian, pentru clasa I, cu salariu anual de 168 fl., relut de quartir 20 fl., din cassa alodială a comunei politice și lemne de foc 4 stângini metrici.

3. Vurper, cu salariu anual de 150 fl., care se încassază din repartiție, quartir natural și lemne de foc trebuincioase.

4. Slimnic, cu salariu anual de 150 fl., solvibil prin repartiție dela

popor, quartir natural în edificiul scólei, și 2 orgii metrici lemne de foc.

5. Veseud, cu salariu anual de 140 fl. în bani, repartiat asupra parochienilor, locuința în edificiul scólei și lemne de foc.

Dela concurenți, pe lângă calificățiunea de lege prescriasă, se cere ca se fie bineversăți în cântările și în ritualele bisericesci îndatorăți fiind a ține strana în biserică Dumineca și sârbătorea și a instrua în acelea și tinerimea scolară.

Cererile de concurs stilisate anume, pentru care din sus numitele stațiuni? se se adreseze la subscrisul oficiu protopresbiteral în termin de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs în fôia arhidiececană „Telegraful Român“. Se recomandă concurenților ca, încât nu vor fi cunoscuți în comuna parochială pentru care vor concură, se se prezenteze în aceea în vre o Duminecă sau sârbătore spre a se face cunoscuți poporului și spre a dá probe în biserică despre desteritatea lor în cântările și în ritualele bisericesci.

Sibiui, 11 August, 1889.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiului în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

I. Hannia,
adm. protopresbit.

Nr. 321 [153] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate ale protopresbiteratului Zărandului se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

1. În Căinel, cu salariu anual de 100 fl., quartir, o odăiă în edificiul scólei, și lemnele pentru încălțit.

2. În Crăciunești, cu salariu anual de 100 fl., quartir o odăiă în edificiul scólei și lemnele pentru încălțit.

3. În Trestia, cu salariu anual de 100 fl., quartir și lemnele pentru calțit.

4. În Vaca, cu salariu anual de 200 fl., quartir și lemnele pentru încălțit.

Concurenții au a-și așterne petițiunile lor, în terminul deschis, instruite în sensul legii — subsemnatului oficiu protopopesc.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Zărandului.

Brad, la 9 August, 1889.

Vasiliiu Damian,
protopresbiter.

Nr. 612 [154] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela scólele confesionale române gr. or. din comunele însemnate mai în jos în protopresbiteratul Târnavei inferioare se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

1. Boian, cu salariu anual de 300 fl., care constă din folosința alor 8 jugere pământ aratoriu calculate cu 148 fl. 22 cr., repartiție pe popor 129 fl. 80 cr., quartir în edificiul scólei, grădina de legumi, 4 □ lemne de foc computeate 22 fl.

2. Cergidul mare, cu salariu anual de 300 fl., și anume:

a) salariu învățătoresc în bani din repartiție pe popor 134 fl., în bucate (cucuruz) 60 metrete à 1 fl. 60 fl.;

b) salariu cantoral: curtea scólei împreună cu porțiunea canonică în mărime de 4 jugere 466 □ cu venit anual de 45 fl., quartir în edificiul scólei 5 fl., a treia parte din feldere cucuruz 36 feldere à 1 fl 36 fl., din celelalte venit stolari ale preotului terțialitatea computată 20 fl.

3. Chesler și Crăciunel, un post de învățătoriu ambulant cu salariu anual de 302 fl. și anume:

a) Chesler, cu salariu anual de preste 250 fl. Acest post e împreunat cu cantoralul; ca învățătoriu: din fondurile bisericesci 50 măsuri cucuruz à 1 fl.

50 fl., dară numai până când fondul va puté corâspunde solvirei prin interesele sale; din repartiție pe popor 80 fl în bani în 2 rate egale:

ca cantor folosința alor 3 grădini în comună, una cu un prunet frumos, cedate de paroch până la buna sa învoire, pe cari are a și le inchide cu gard și a și le griji cantoral cu venit circiter preste 25 fl., terțialitatea preotului computată minimum 30 fl., dela aprópe 100 fumuri à 4 cupe cucuruz eventual grâu mestecat à 1 fl 25 fl., și câte o cupă must de vin tóamna computeate 10 fl. Stola cantorală e în prospectivă de a se îmbunătăți prin câștigarea unei vii cantorale de 50—80 vedre prin procesul, ce are a se intenta contra eređilor defunctului cantor, ce a intabulat o pe numele seu. Quartir liber în edificiul scólei prețuit în 20 fl., și un stângin de lemne în 12 fl.

Concurenții la acest post au se se prezenteze în o Duminecă sau sârbătore la biserică spre a și arétá desteritatea în tipic și cântările bisericesci.

b) Crăciunel, cu salariu anual în bani gata 50 fl. din repartiție pe popor, ce au a se solvi până 1 Iuniu în 2 rate.

4. Chinciș și Herepea, un post de învățătoriu ambulant cu salariu anual de 350 fl. constatatoriu pentru Chinciș din 200 fl. și anume:

a) ca învățătoriu în bani 10 fl., cucuruz sfărmit 100 litre à 1 fl. 100 fl.;

b) ca cantor 30 pui de găină à 20 cr. 6 fl., țigle de lucru 30 à 40 cr. 12 fl., folosința alor 4 1/2 jugere pământ parte arătoriu parte fânaț prețuit în 45 fl., venit stolari și accidentalii 20 fl. quartir în edificiu.

Pentru Herepea, cu salariu anual de 150 fl., care constă din:

ca învățătoriu în bani 7 fl. 50 cr., cucuruz sfărmit 70 litre à 1 fl. 70 fl., folosința casei și grădinei cantorale 10 fl., folosința alor 4 jugere 1212 □ porțiune canonică 20 fl., terțialitatea felderilor 21 fl., țigle de lucru 21 à 30 cr., 6 fl. 30 cr.

Venite stolari și accidentalii 15 fl. 20 cr.

5. Cuștelnic și Subpădure, un post de învățătoriu ambulant cu salariu anual de 335 fl. și anume:

a) Cuștelnic, în bani din repartiție pe popor 40 fl., în cucuruz 100 feldere à 1 fl. 100 fl.; quartir în preț de 10 fl.;

b) Subpădure, 10 ferii vin à 1 fl. 10 fl., 10 țigle de lucru à 40 cr., loc arătoriu 10 feldere, terțialitatea din stola circa 10 fl., loc de casă cantorală folosită ca cositură în preț de 5 fl.

Ca salariu învățătoresc: dela 36 familii câte o felderă de cucuruz à 1 fl 36 fl.

Dela familiile cu copii umblători la scóla câte 1 fl., circa 20 familii à 1 fl. 20 fl., după 6 ani va primi în folosință 6 jugere și jumătate loc arătoriu, care astăzi este esarândat pe atâta ani cu venit de 70 fl.

6. Șilea maghiară scóla micstă cu gr. cath. cu salariu anual de 260 fl., și postul e împreunat cu cantoralul gr. or., salariul constă:

ca învățătoriu din 143 metrete cucuruz sfărmit à 1 fl. în bani 10 fl. 40 cr.; ca cantor casă și grădină cu venit de 20 fl., folosința porțiunii canonice de 1 jug. 1291 □ și a cimiteriului cu venit de 30 fl., 27 metrete de cucuruz sfărmit à 1 fl., 27 țigle de lucru à 30 cr., și venit stolari și accidentalii 21 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupă vre una din aceste stațiuni, au a și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat (u. p. Kükülovár).

Cetate de baltă, 11 August, 1889.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava inferioară.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 393-394 [155] 3-3

CONCURS.

Prin această se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare pentru următoarele stațiuni învățătoresci în tractul protopresbiteral al Treiscaunelor.

1. Covasna, al doilea post învățătoresc acum sistematizat cu salariul a) 100 fl., din fondul bisericeii, b) 30 fl., jumătate din 1/3 parte a venitului stolar, c) 70 fl., din repartiție, quartir liber și lemne.

2. Cernatul inferior, cu salariu de 160 fl., din fond, bucate și repartiție, quartir liber în edificiul scólei și lemne trebuincioase de foc.

Concurenții, cari vor sêversși și funcțiunile cantorale, și vor așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu ppresbiteral în termin deschis.

S. Sân-Georgiu, 17 August, 1889.

Demitrie Coltofean,
protopop.

Nr. 428. [156] 3-3

CONCURS.

La scólele populare gr. or. din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Devei cerându se îndeplinirea posturilor cu învățători definitivi, prin această se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicarea în fôia archid. „Tel. Rom“.

1. Batiz, cu salariu anual 150 fl., quartir și lemne.

2. Buituri, cu salariu anual 150 fl., quartir și lemne.

3. Soceț, cu salariu anual 100 fl. și 15 măsuri grâu quartir și lemne.

3. Runcu mare și Poiana rechetelii, cu salariu anual de 225 fl. și 50 măsuri cucuruz, 50 cartofi, quartir și lemne, învățătoriu ambulant.

Ceice doresc a reflectá la vre unul din aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile lor instruite în sensul legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Deva, 9 August, 1889.

Of. protopresb. al Devei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Papiu,
protopresb.

Sz 2937/889 polg. [169] 1-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirrre teszi hogy Turoczy Dénes besenyei lakós által beadott kereset folytán Bord község italméresi jogának arányosítása megengedhetősége és az aránykulcs megállapítása feletti tárgyalás hátaridejeül **1889 évi October hó 29-ik** napjának d. e. 9 órája Bord község házához kitűzetik, mikorrá az összes érdekeltek, a birt. rend. utasítás 15 §-ra való figyelmeztetéssel azzal idéztetnek meg, hogy a keresetet Bord előljáróságánál, valamint ezen kir. törvényszéknél a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 évi július hó 6-án tartott üléséből.

Nagy Lajos, *Iakab Árpád*
elnök. jegyző.

Sz. 2589/889 polg. [170] 1-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirrre teszi, hogy Grof Teleky Samuel által beadott kereset folytán Mátéfalva község italméresi jogának arányosítása megengedhetősége és az aránykulcs megállapítása feletti tárgyalás hátaridejeül **1889 évi November hó 5-ik** napjának d. e. 9 órája Mátéfalva község házához kitűzetik, mikorrá az összes érdekeltek a birt. rend. utasítás 15 §-ra való figyelmeztetéssel azzal idéztetnek meg, hogy a keresetet Mátéfalva előljáróságánál, valamint ezen kir. törvényszéknél a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 évi július hó 3-án tartott üléséből.

Nagy Lajos, *Iakab Árpád,*
elnök. jegyző.